

Om larmet går

Information från Luleå kommuns räddningstjänst
i samarbete med Linde Gas, LKAB, St1 Sverige och SSAB.

Hur förhindrar vi olyckor?

Inom Svartöns industriområde finns företag som hanterar speciella risker. Denna broschyr är till för din säkerhet. Du får den för att du ska veta hur du ska agera vid en allvarlig olycka. Läs därför igenom innehållet noga.

Varför har du fått den här broschyren?

Verksamheterna inom de företag som finns med i denna broschyr omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Linde Gas, LKAB, ST1 Sverige och SSAB har tillsammans med Räddningstjänsten i Luleå ett kontinuerligt samarbete för att hantera de risker som företagens verksamhet medför.

Sannolikheten för en allvarlig olycka är liten

Skulle det ändå inträffa har Luleå kommun en god beredskap. Detta

oavsett om det rör sig om störningar i el- eller vattenförsörjningen, översvämningar eller större kemikalieolyckor. Kommunen har insatsplaner för hur räddningstjänsten ska agera vid svåra olyckor. Planerna tas fram i samverkan med företag, länsstyrelse, region, militär och andra myndigheter. Räddningstjänsten har ständig beredskap.

Säkerhetstänkandet genomsyrar företagets verksamhet

För att kunna höja säkerheten och eliminera risker och brister genomför samtliga företag kontinuerligt riskanalyser över verksamheten.

I riskanalyserna framgår det även vilka nödåtgärder som företagen kommer att vidta om en olycka trots allt skulle ske. Riskanalyserna kompletteras i det dagliga arbetet med skyddsronder och avvikelserapportering.

Utbildning av personalen i säkerhetsfrågor är en annan viktig del. Företagen sammanställer även en särskild säkerhetsrapport som överlämnas till tillsynsmyndigheten vart femte år eller vid förändrad verksamhet. Räddningstjänsten kontrollerar tillsammans med andra myndigheter att säkerhetsbestämmelserna efterlevs.

Foto: SSAB

Så här hanterar vi kemikalier på Svartöns industriområde:

Linde Gas AB är Sveriges ledande tillverkare av industriella och medicinska gaser. I Luleå bedriver Linde en luftgasfabrik i anslutning till SSAB. Verksamheten omfattar produktion, lagring och distribution av syrgas, kvävgas och argon.

RISKER: Flytande syrgas lagras i en stor, välisolerad lagertank. Om ett stort utsläpp av flytande syrgas skulle inträffa bildas ett gasmoln som sprids efter marken och bildar kraftig dimma. Området som påverkas kan variera från några hundra meter till flera kilometer. Syrgas i sig är inte brännbar men kan orsaka brand i kontakt med t ex olja, fett, trä och textil. Brandförloppet kan bli explosionsartat. Syrgas ger inga besvär vid inandning under normal exponering. Syrgas i vätskeform eller som kall gas kan ge svåra frysskador på hud och ögon. Syrgas är färglös, luktfri och smaklös.

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER: Sannolikheten att en gastank ska haverera med ett stort utsläpp av flytande syrgas som följd är mycket liten. För att reducera konsekvenserna av en eventuell olycka finns beredskapsplaner med instruktioner framtagna tillsammans med SSABs brandskyddsorganisation och kommunens räddningstjänst. Vid en brand eller storutsläpp i omgivande företag kommer Linde att stänga sin produktion för att eliminera riskerna för explosion. Påverkan från omgivningen kan ske genom att förorenad luft mättrar Lindes luftfilter. Gasvarnare finns därför inmonterad i alla luftintag.

LKAB är en internationell högteknologisk gruv- och mineralkoncern som bryter och förädlar Norrbottens unika järnmalm för den globala stålmarknaden. Hållbarhet är kärnan i vår affärsidé och vår ambition är att vara ett av de mest innovativa, resurseffektiva och ansvarstagande företagen i branschen. LKAB bedriver depåverksamhet med lagring och hantering av eldningsolja på Uddebo oljehamn i Svartöstan i Luleå. Verksamheten omfattar mottagning, förvaring och distribution av eldningsolja och diesel. Produkterna lossas med fartyg och lagras i cisterner ovan mark. Utlastning sker genom påfyllning till antingen järnvägsvagn eller tankbil. Eldningsolja och diesel är brandfarlig och miljöfarlig vätska.

RISKER: Miljörisker kan uppkomma genom spill, utsläpp eller överfyllning av cistern med eldningsolja och diesel till vatten. Brandrisker kan uppkomma genom läckage av produkterna och att en samtidig tändkälla uppstår.

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER: Organisation och handlingsplaner finns för vad som ska göras vid en eventuell olycka eller tillbud. Överfyllnad av cistern förhindras genom att överfyllnadsskydd installerats på cisterner. Ytorna kring lastplatserna är hårdgjorda för att undvika att spill tränger ner i marken och avloppet på spillplattan är anslutet till ett speciellt system för att rena oljor från dagvattnet. Brandlarm ger tidig varning och förhindrar att brand eller explosion uppstår.

SSAB är en ledande, global producent av avancerade höghållfasta stål och seghärdat stål. Företaget har koksverk, masugn och stålverk i Luleå, där stålmen produceras för vidare bearbetning vid SSAB i Borlänge.

RISKER: I tillverkningen hanteras olika gaser, t ex gasol och processgaser samt kemiska ämnen som bensen och stenkoltjära som kan påverka människor och miljö vid en allvarlig olycka. Generellt sett bedöms riskerna för allvarliga skador på närboende som små. Vid vissa olycksscenarioer kan dock närboende komma att påverkas märkbart. Ett utsläpp av kolmonoxid kan vid ogynnsamma väder- och vindförhållanden spridas till närliggande bostadsområden. Gasen är giftig vid inandning. Vid en längre tids exponering för höga halter av gasen kan allvarliga skador uppstå. Ett utsläpp är mycket sällsynt. Vid en cisternexplosion (BLEVE) kan den närmaste omgivningen utsättas för hög värmestrålning under en kortare tid, vilket kan ge brännskador. Scenariot är osannolikt.

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER: För att minska skadeverkningarna vid en eventuell olycka är en effektiv larmhantering av yttersta vikt. SSAB har en larmcentral vid Västra vaktan samt en intern räddningstjänst, båda funktionerna är bemannade dygnet runt, året om. SSAB har även en egen brandskyddsorganisation som arbetar med förebyggande åtgärder. För att upptäcka gasspridning finns gasvarningssystem och verksamheten är alltid bemannad för att snabbt kunna stoppa anläggningen vid olycka eller läckage.

ST1 Sverige AB är ett modernt energiföretag med visionen att vara den ledande producenten och försäljaren av CO₂-medveten energi. Vår affär omfattar hela kedjan från raffinering av råolja till försäljning till slutkund. På depån i Luleå lossas, lagras, och lastas petroleumprodukter, främst bensin, diesel, flygbränsle och eldningsoljor. Dessa transporteras sedan ut till bensinstationer, industrier och villaägare via tankbil.

RISKER: Eftersom petroleumprodukter är både brandfarliga och miljöskadliga är hanteringen förenad med vissa risker. Det kan exempelvis börja brinna i en cistern (behållare). Innehållet i en cistern kan rinna över. Det kan uppstå ett läckage när produkterna pumpas över till cisternen. Skulle en cisternbrand inträffa kyler räddningstjänsten de omgivande cisternerna och risken för spridning av flytande produkter utanför industriområdet är därför mycket liten. Vid en eventuell brand uppstår dock en kraftig rökutveckling som kan komma att beröra bostadsområdena runt området.

FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER: Eftersom konsekvenserna av en olycka är så allvarliga är riskhanteringen främst inriktad på att förebygga olyckor. Cisternerna är försedda med automatisk nivåavtätning för att förebygga att innehållet rinner över. Utlastningen till bil övervakas av fordonsföraren som har tillgång till manuellt larm. Det finns också ett helautomatiskt skumsprinklersystem vid bilutlastningen. Rökförbud gäller dessutom inom hela området.

Så här blir du varnad

Lokalradio och TV

Om det inträffar en allvarlig kemikalieolycka informeras allmänheten i första hand genom lokalradio och TV. Då sänds ett "Viktigt meddelande till allmänheten" med information om vad som hänt och vad man ska göra.

Information läggs även ut på kommunens och företagens hemsidor.

Tyfon

Ibland kan även en tyfon (mistlur) användas för att varna allmänheten. Signalen provas första helgfria måndagen i mars, juni, september och december klockan 15:00.

SIGNAL "VIKTIGT MEDDELANDE"

SIGNAL "FARAN ÖVER"

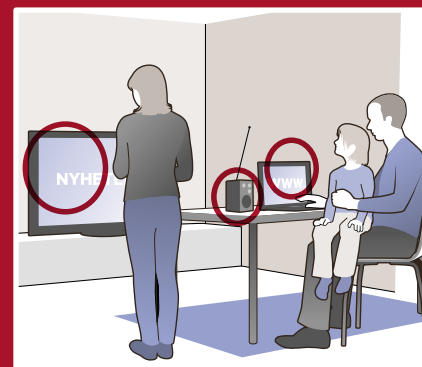
DET HÄR SKA DU GÖRA VID LARM

1. Gå inomhus.

2. Stäng dörrar, fönster och ventilation.

3. Lyssna på lokalradion och TV.

LULEÅ KOMMUN

Luleå Kommun, Räddningstjänsten

Besöksadress: Brandgatan 3, Postadress: Räddningstjänsten, 973 47 Luleå
E-post: lulea.kommun@lulea.se, Telefon Luleå kommun kundcenter: 0920-45 30 00

Linde Gas AB

971 88 Luleå
070-380 68 20
www.linde-gas.se

LKAB

Box 952, 971 28 Luleå
0771-760 000
www.lkab.com

SSAB

971 88 Luleå
0920-920 00 (vxl)
www.ssab.se

St1 Sverige AB

Oljehamnsvägen, 974 37 Luleå
08-555 489 60
www.st1.se

Vill du ha mer information? Den här informationen skickas ut av Luleå kommun. Verksamheten inom de företag som finns med i denna broschyr omfattas av lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvariga kemikalieolyckor. Om du vill ha mer information kan du vända dig till kommunens Räddningstjänst eller de berörda företagen.